

Romanit

**Oikeusministeriö:
Pyöreän pöydän
keskustelu**

**Romaneita koskeva
tiedonkeruu Suomessa –
tuloksia ja suosituksia**

Tietoa syrjinnästä -hanke on saanut rahoitusta Euroopan unionin Perusoikeus-, tasa-arvo- ja kansalaisuus -ohjelmasta (2014-2020).

Vaikuttavan politiikan tekemiseksi ja toimenpiteiden aikaansaamiseksi tarvitaan tietoa.

Tutkimustieto auttaa parantamaan romanien oikeuksien toteutumista.

Tämä infolehtinen perustuu oikeusministeriön huhtikuussa 2022 järjestämään pyöreän pöydän keskusteluun, jossa käsiteltiin romanien parissa tehtävää tiedonkeruuta ja tutkimusta sekä niissä tunnistettuja tietotarpeita ja kehittämisen kohteita.

Julkaisussa esitetyt näkemykset ovat keskusteluun osallistuneiden henkilöiden kantoja tai näkemyksiä.

Nykyiset tutkimusmenetelmät eivät tuota ajantasaista ja kattavaa tietoa romaniväestöstä. Selkeitä parannuksia tarvitaan romaneita koskevaan tiedonkeruuseen ja tutkimukseen.

Muun muassa romanien osallistamisessa tutkimusprosesseihin ja tutkitun tiedon palauttamisessa takaisin yhteisöön on kehitettävää. Tutkimustiedon tulisi palautua tutkimuksiin osallistuneille ja romaniyhteisöön yleiskielisenä. Lisäksi romani-taustaisille tutkijoille tulee luoda tilaa.

Nykytilan haasteet

- **Nykyiset tutkimusmenetelmät** eivät tuota riittävästi tietoa romaniväestöstä. Tämä pätee arkisto- ja väestötutkimukseen, etnografiseen tutkimukseen sekä käytettyihin haastattelu- ja kyselymenetelmiin.
- **Romanien osallistamisessa** tutkimusprosesseihin on nykytilanteessa eettistä, menetelmällistä ja laadullista kehitettävää. Jotta romanien osallistamisesta voidaan puhua, täytyy ensin tutkimuskentällä määritellä mitä romanien osallistamisella tarkkaan ottaen tarkoitetaan.
- **Tutkimusten tekijät** eivät aina viesti riittävän selkeästi siitä, mihin tutkimustuloksia käytetään.
- **Kerätty tutkimustieto** ei nykytilanteessa usein palaudu romaniyhteisöön. Lisäksi akateeminen sanasto, formaali viranomaiskieli ja englannin kieli saatetaan kokea yhteisöissä vaikeasti lähestyttävänä ja luotaantyöntävänä.
- **Tarpeeksi suuria** vastaajajoukkoja on hankala löytää romanitutkimuksiin. Pieni vastaajaryhmä ei anna todenmukaista kuvaa romanien kokonaistilanteesta. Tämä hankaloittaa erityistarpeiden huomioimista romaneihin kuuluvien yksilöiden ja ryhmien elämäntilanteissa.
- **Romanitaustaisten tutkijoiden** aseman tunnistamisessa ja tunnustamisessa on haasteita, sillä akateemisessa maailmassa on ennakkoluuloja ja poissulkemista, jopa avointa rasismia.
- **Valtaväestöön kuuluvilla** tutkijoilla saattaa olla rodullistava ja essentialisoiva käsitys romaneista.
- **Romanien oma** romanispesifinen tiedonkeruu puuttuu ja sen merkitystä ei tiedeyhteisössä vielä riittävästi arvosteta.
- **Haasteena on** lisäksi se, miten viedä tutkittua tietoa sekä kentälle että päättäviin elimiin.

Keskeiset suositukset

- **Romaneja tulee** osallistaa tutkimukseen suunnitteluvaiheesta toteutukseen ja tulosten analysointiin. Tämä luo aidon vaikuttamisen mahdollisuuden tiedon tuottamisessa.
- **Romaniyhteisöjen tulee** saada aktiivisemmin osallistua tiedon tuottamiseen yhdessä tutkijoiden kanssa. Osallistavat menetelmät tulee huomioida tutkimuksen suunnittelussa ja rahoituksessa.
- **Jokaisen tutkimusvaiheen** tulee olla kunnioittava. Kysymysten asettelua, lähestymistapaa ja tarkastelunäkökulmaa tulee pohtia.
- **Romaniväestön omistajuutta** tutkimusten toteutuksessa ja tulosten käytössä voidaan vahvistaa koulutuksella ja viestinnällä.
- **Tiedon tulee** palautua takaisin yhteisöön yleiskielisenä ja mahdollisimman lähestyttävässä muodossa.
- **Romaneja ei** tule tutkia objekteina ja eristettyinä tutkimuskohteita vaan osana yhteiskuntaa. Kun romanien kanssa tehdään yhteistyötä, tulee heidät nähdä kanssatutkijoina ja kollegoina.
- **Avainasemassa on** se, että tutkimukseen osallistuvat romanit ja romaniyhteisö kokevat ne hyödyllisiksi ja keskeisiksi oman elämänsä kannalta, eikä tutkimusasetelmia tai -tuloksia tulkita romaneita negatiivisesti leimaaviksi.
- **Romanitaustaisille tutkijoille** tulee luoda tilaa tiedeyhteisössä.
- **Rasistiset tutkimusperinteet** tulee haastaa ja keskittyä uudelleenmuotoilemaan metodeja, joiden avulla romaniväestöä tutkimuksessa lähestytään.
- **Kriittisen romanitutkimuksen** lähestymistapa on suosittava, sillä se haastaa perinteiset tarkastelutavat. Näin saadaan romanien ääni kuuluviin tutkijoina ja osallistujina. Myös intersektionaalinen näkökulma on tarpeen eri syrjintäperusteiden huomioimiseksi.
- **On tärkeää**, että romanien moninaiset äänet, kokemukset ja tarpeet tulevat kuuluviksi. Myös vähemmistön sisäisiä vähemmistöjä tulee osallistaa tutkimukseen.
 - **Romaneita koskevan** tutkimuksen kehittämiseksi tietoa tulee myös kerätä siitä, miten tutkimuksiin osallistuneet romanit kokevat tutkimustilanteen ja mitä he kokevat saavansa tutkimuksista.
 - **On tarpeen** tuottaa lisää tutkimustietoa koskien romanien sosioekonomista asemaa: Kuinka rasismi ja syrjintä vaikuttavat romanien välisiin konflikteihin, palveluiden saatavuuteen, koulutus- ja työmahdollisuuksiin sekä hyvinvointiin.
 - **Romanitutkimuksen piirissä** voidaan miettiä, onko tarpeen luoda romani-kohtaisia tutkimuseettisiä periaatteita kuten saamelaisia koskevassa tutkimuksessa.

